

Տ. ՎՐԹԱՆԵՍ ՎՐԴ. ԳԱՍԱՊԵԱՆ

Իր մահը ապետելի բան մը պիտի չլթուէր իր վրայ մեզի համար՝ իր ծեր հասակին մէջ ենթարկուած երկարատեւ ու տաժանելի հիւանդութիւնէն վերջ. բայց այնուամենայնիւ ամբողջ միաբանութեամբ պատճառեցանք խորապէս, երբ Դեկտ. 28 ի առաւօտուն կանուխ իմացանք իր գիշերախառն վախճանը Ս. Քաղաքիս ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ. այնքան սիրուած ու յարգուած էր ամէնքէն Սիրուած՝ իր հայրական անուշ բարքէին, շէնչող քնադարութեան, անմիջօրէն կատակաւոր կենցաղին և բարի հոգւոյն համար, ուր չարամտութիւնը չէր կրցած բնաւ նետել իր որումը. յարգուած՝ իր լուրջ նկարագրին համար, որ ընդհանրապէս պատկառանք կ'աղղէր իրմէ երկտառարկերուն, և համակրանք՝ տարբերով և զիրքով իրմէ մեծերուն:

Ծնած էր Կիլիկիան արծաւերոյնին մէջ 1869 ին. ու Ջէյթուէցիութիւնը բուրբողին աննշան տխուրոս մը չէր եղած կարծես արժանանալու համար ընդհանուրին սիրոյն, իր միւս համըրկակիւն՝ զիւցազնական Ն. Բարթուլլիմէոսին առնթին, որուն թէև չունէր զէնքի քաջութիւնը, բայց ունէր խօսքի և դատարարի մասնաւոր արեւութիւնը, հետևանք իր ընդոճին անկեղծութեան:

1885 ին եկած էր երեսնադէմ, ուսումնական նկատելի պաշարով մը, արդիւնք իր ծննդավայրին Ս. Լուսաւորչի Ս. Ցակոբայ վարժարաններուն մէջ անցուցած աշակերտութեան, և քիչ շատ գործնական մարզու հոլիերով, զորս իրեն տուեր էին իր քաղաքին մէջ և աստե՛ մին ալ Մարաշ ունեցած արհեստից հետապնդութիւնները: Այդ երկու զիծերը, ուսման և գործնական մարզու այդ կրկին յատկութիւնները ցոյց տուաւ մինչև վերջը. նախ Բեթլեհէմի այն ատեն գոյութիւն ունեցող հայ դպրատան երկամայ վարժապետի և ժառանգաւորաց վարժարանի քառամեայ վերակազմուի, և յետոյ Ս. Աթոռոյ զանապաղու թեան, հիւրընկալութեան, դաբալսընկալութեան և մատակարարութեան պաշտօններուն մէջ, ինչպէս և ժողովականութեան և տեսչական պարտականութեանց միջոցին երկու ուղղութեամբ ևս ի յայտ բերած արթնամտութեամբը: Բայց իր վրայ ուշաքառ դարձած մեծագոյն առաքելութիւնն էր իշխանութեան և օրէնքի անտրտուն ճնշողանդութիւնը, ինչ որ վառական կեանքին մէջ փնտռուած կարեւորագոյն բարեմասնութիւնն է կրօնական և ազգային ոգիէն վերջ, Գագած է ուր որ զրկած են զինքը պարտեց ու պէտքը: Բացի վերև յիշուած պաշտօններէն, վարած է նաև Ս. Ատոռածածնի, Ս. Փրկչի, Բեթլեհէմի և Յուզպէի տեսչական պաշտօնները, կատարեալ հաւատարմութեամբ և անշահախնդրութեամբ. 1923 ին ընտրուած է Ա. Ատենապետ Միաբանական Ընդհանուր Ժողովոյ, յետոյ քանիցս անգամ Տնօրէն Ժողովոյ: Բազմիցս եղած է ժամարար ի Ս. Ծնունդ և ի Ս. Ցարութիւն. իսկ վերջին տասը տարիներուն՝ անխափան՝ ժամօրհնող Ս. Աթոռոյ, պաշտօն՝ զոր կը կատարէր այնքան հոգւով, վաղայարոյց տքնութեամբ և անդանդաղ փութալանութեամբ: Զարմանալի՝ երևոյթ, իր ծաղիկ հասակը ամբողջովին ապառաժներու վրայ անցուցած այս տարի զաւակ՝ քարի որդի լեռնականը անհուն սէր ունէր ծաղիկներուն նկատմամբ. զանոնք մշակելը իր ամենէն տրտախան հրադէսներէն մին էր: Այսպէս ձմեռ իր ժամանակին կարեւոր մասը կ'անցընէր անոնց մէջ: Անգիրապէտ այլ ոմն չիւրմիւղած, ինք մինակը բնութեան կենդանի գոյներով կ'երփնազեղէր Միաբանութեամբ Պարտէզ-Թաղին դարաստանը, շուրջը մշտաբեղուն մեծ կիտրոններին, որուն ոչ ոք չէ համարակէր ձեռք երկարել առանց իր արտօնութեան. ինքն էր կարծեալ որ իր ծախքովը մշտադաւար կախաղանաւոր մեծ պարտէզի մը վերածնէր էր միաբանից Թաղի վերնայարկի արտաքին մեծ կամարաբարձը՝ բազմաարիւր եղաբարներով բարեխառն զօտի և արեւազաղաշախին բազմատեսակ սակաւաքիւտ տուններուն, որոնք իսկուպցիի այցելուներու զարմանքը կը շարժէին: Անոնք ալ, իր ձեռնասնունդէ այս բուսակներն ու ծաղիկներն ալ սպասուողած են հիմակ մեզի հետ սիրելի շալի վերթանէսին մակովը, ու յարմարագոյն տեղը զօր յետ այսու իրենց համար պիտի ընտրէին իր ամէն օր ուղեգած բաղեղները՝ պիտի ըլլար անոր գերեզմանը, զրկելու համար իր չիբիմը:

Ժառանգաւորաց վարժարանի ընթացքը աւարտած էր 1892 ին, երէցեանի տեսչութեան օրով. նոյն տարին ձեռնադրուած էր սրբկառաք, իսկ 1898 ին՝ քահանայաւորեղայ հոգեւոյս Տ. Յարութիւն պատրիարքէն, ինը ընկերներու հետ:

Օծումը կատարուեցաւ Դեկտ. 29 ել. օրը, Ս. Պատարագի միջոցին Ս. Պատրիարք Զօր ձեռամբ, որ և խօսեցաւ զամբանականը, զբաւտիքը ընելով արժանաւոր վանականին: Ապա տեղի ունեցաւ Քահանայաւորի եկեղեցական կարգը, Ն. Ամենապատուութեան նախազգուծութեան և ամբողջ Միաբանութեան և եւսանդապ մասնակցութեամբ, և ի ներկայութեան ժողովուրդի մեծ բազմութեան:

որմէ վերջ զագաղը, ծածկուած իւրատունիկ ծաղիկներով և միաբան եղբայր ծաղկեպսակներով առաջնորդուած, հանգիսիս տարուեցաւ գերեզմանատուն, ուր սիրելի Ն. Վրթանէսի մարմինը ամփոփուեցաւ Ս. Փրկչի հովանւոյն տակ ի դիրք միաբանից: Տ. Մեհարոյ Ս. Լուսարարապետը, ռզաղիւր կը հեռուէր իբրեւ հանգուցելոյն քահանայական օծակից եղբայրը:

Յիշատակն արգարաց օրհնեալ՝ եղիցի:

ԱՐԱՐԵՊԱՇՏԱԿԱՆ ՆՈՒԼՐՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ եւ օրհնութեամբ կ'արձանագրենք 1938 թուայ ընթացիմ եղած հետեւեալ բարեպաշտական նուէրները.

1. Ս. Ուխտիս միաբան Հոգ. Տ. Մուշեղ Վրդ. Հայրապետեան՝ սե. Խաչիչի վրայ ոսկեթել բանուած մէկ զոյգ ժամարարի հողաթափ:
2. Մարաշցի Մկրտիչ և Արշակ Տէյրիմէնեան եղբարք՝ զիւնագոյն պղինձէ ինքնածնագործ մէկ փափ $0,90 \times 0,82$ մէզր մեծաւթեամբ:
3. Խարթումէն Տիկին Ֆաննի Ֆելիփ Գարլանեան՝ մէկ ինքնածնագործ սեղանի ծածկոց՝ ըսպիտակ կտաւ:
4. Ֆելիպէցի Տիկին Արաքի Յ. Օշական՝ մօթ սրահոցի սնդուսի վրայ մէկ ինքնածնագործ վարագոյր Ս. Աստուածածնի պատկերին համար ի Ս. Յակոբ:
5. Աղեքսանդրաքանի Տարսնցի Տիկին Մաքսի Պաղտասարեան՝ մէկ սեղանի զարդ ինքնածնագործ:
6. Հարաւային Ամերիկա բնակեալ Այնթապցի Տիար Գեորգ Գարաշլյանեան՝ արծաթախառն պափոնէ շինուած մէկ գեղեցիկ կանթիլ՝ շուրջը վեց-թեւեան աշտանակներով և ստորեւը մէկ զարդազննոյ:
7. Նիքիտացի Խաչիւր աղա Սէմէրեան՝ մէկ քանալի կրփուրայ, երկու վարագոյր Ս. Գլխաղբի՝ զանազան կտորներով կարուած և երկու փոքր վարագոյր:
8. Պաշտէմբիցի Տիկին Սաթնիկ Մարաշլեան՝ մէկ սեղանի ծածկոց՝ սպիտակ սնդուսի վրայ ծաղիկներ ստեղծարարուած:
9. Տիգրանակերտցի Տիկին Մարիամ ձիզմեան՝ մէկ ոսկի ապարանջան:
10. Նիկոսիայէն Տիար Դարապետ Պէքարեան՝ սպիտակ սեղանի վրայ բուլբուլ բանուած մէկ սեղանի ծածկոց:
11. Գահրէաքանակ Կ. Պոլսեցի Տիկին Արաքի Պարամեան՝ մէկ փոքր պատկեր Ս. Աստուածածնի արծաթապատ, ինքնածնագործ մէկ զիւնագոյն կօրփուրայ, երկու աշտանակի զարդ և երեք կրտոր արծաթեալ զարդեր:
12. Կիլիկիոյցի Տիկին Սելանի Հէքիմեան՝ Քր. րիտառի Ս. Գերեզմանին համար մէկ ծածկոց վարագոյրն սնդուսի վրայ ոսկեթել բանուած՝

մէջտեղը Քրիստոսի պատկերով, մէկ շղարշայ վարագոյր՝ վրան մէկ զարդոսկիով՝ Ս. Աստուածածնի պատկերին համար ի Ս. Յակոբ, և մէկ ինքնածնագործ ծածկոց մասի ափսէին:

13. Աղշէմբիցի Տիկին Վերոնիք Դերմանեան՝ մէկ ինքնածնագործ զրազալի ոսկրտակ ծածկոց:

14. Ջեզուշի Տիկին Նազլը Տէր Գասպարեան՝ մէկ կարմրագոյն սնդուսի վրայ սիւզենի բանուած վարագոյր:

15. Աղեքսանդրաքանակ Օրիորդ Անիցա Ջազըրեան՝ մէկ ինքնածնագործ խաչի բռնիչ:

16. Գահրէաքանակ Կարնեցի Տիկին Ջարուհի Սէֆէրեան՝ Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին համար լաւորի շալէ մէկ ծածկոց:

17. Գոնիացի Տիկին Նելլիի Քօփապալեան՝ մէկ ինքնածնագործ քրօշ բանուած զրազալի ծածկոց:

18. Գահրէաքանակ Կ. Պոլսեցի Տիւրամայր Հըրուփսիմէ Գուլամեան՝ մէկ քրօշ բանուած Ս. Գլխաղբի սեղանի ծածկոց և երկու խաչի բռնիչ:

19. Նրուսաղէմաքանակ Տիգրանակերտցի Տիկին Ռօզա Պետրոսեան՝ մէկ ինքնածնագործ աւագ սեղանի ծածկոց:

20. Աղեքսանդրաքանակ Տարսնցի Տիկին Քաղուհի Պաղտասարեան՝ ինքնածնագործ մէկ խաչի բռնիչ:

21. Նիքիտացի Տիկին Մարիամ Պապլանեան՝ մէկ ինքնածնագործ քրօշ ծածկոց զրազալի:

22. Այնթապցի ալրի Տիկին Ջարուհի Մանուէլեան՝ մէկ ինքնածնագործ ծածկոց Ս. Գլխաղբի սեղանին:

23. Տէօրիմեօցի ալրի Տիկին Սեմակիւ Զօպանեան՝ մէկ ինքնածնագործ շղարշայ վարագոյր Ս. Աստուածածնի պատկերին ի Ս. Յակոբ:

24. Ս. Ուխտիս միաբան հանգուցեալ Տ. Յովհաննէս վրդ. Ասատուրեանի թղտնէն մէկ ձեռաց խաչ, մէկ ոսկի մասնատուփ և մէկ կարպետ $3,55 \times 1,60$ մէզր մեծաւթեամբ, վերջինս Ս. Յառութեան տաճարին յատկացուած:

25. Նրուսաղէմացի Օրիորդ Մարիամ Սլավեանեան՝ ինքնածնագործ երկու ժամարարի ոտնազօրք՝ Սրբոց Յակոբեանց և Ս. Հրեշտակապետաց տաճարներուն համար, և մետաքսեալ կտորներով կարուած մէկ վարագոյր Ս. Ննիդեան տաճարի Անուանակալութեան սեղանին համար:

Լուսարարապետ
ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍՈՎՈՍ